

Inleidend

Dit onderzoek is gebaseerd op een tweetal focusgroepen die op 28 januari 2014 zijn gehouden met in totaal 17 willekeurig geselecteerde mensen die tezamen min of meer model staan voor de publieke opinie in Nederland. De respondenten zijn vooraf niet geïnformeerd over het onderwerp van onderzoek. Toen zij werden uitgenodigd voor het onderzoek is gezegd, dat het gesprek over 'actuele kwesties' zou gaan. Toen geleidelijk aan duidelijk werd dat het onderzoek over de Koning zou gaan is gezegd dat het gesprek een onderdeel is van een bredere cyclus focusgroepen over personen en instituten die in min of meerdere mate beeldbepalend zijn voor Nederland.

Hoe gaat het met Nederland?

Het gesprek startte met de vraag hoe het met Nederland gaat. Die vraag stellen we vrijwel altijd aan het begin van focusgroepen en de antwoorden die dan worden gegeven lijken de afgelopen jaren erg op elkaar: iedereen heeft het dan onmiddellijk over de crisis. Relativeringen van de situatie in Nederland – in een vergelijking met de toestand in ander landen - komen ook nu nog naar voor, maar zijn niet meer dominant aanwezig. 'Unsicherheit' – een combinatie van onzekerheid en onveiligheid – bepaalt de grondtoon. Het hebben of verliezen van een baan is een kerncriterium geworden.

Gevraagd naar de hoogtepunten in 2013 komt in beide groepen spontaan de troonwisseling ter sprake. De Troonswisseling was zonder meer hét hoogtepunt van het jaar. Een respondent zei: 'De samenhang op zo'n dag - even geen crisis en alles kon weer. Geen zorgen en geen problemen. Gewoon lekker genieten'. Een aantal respondenten kon zich herinneren dat Prinses Beatrix Koningin Willem-Alexander aanspoorde te wuiven op het balkon. Een respondent zegt daarover: 'zij had nog steeds de regie'.

Andere 'hoogtepunten' die werden genoemd: Greenpeace en Rusland, de opening van het Rijksmuseum, Mandela, Epke Zonderland.

De boegbeelden van het land

Bij de vraag naar de boegbeelden van Nederland worden leden van het KH of het Huis zelf vaak genoemd (19x). Dat is duidelijk vaker dan dat gebeurde toen we dezelfde vraag in augustus 2012 stelden¹, toen werd 13 keer verwezen naar het KH en leden daarvan. De Koning wordt slechts één keer genoemd zonder daarbij ook de naam van zijn vrouw te vermelden, en dan wordt simpelweg gesproken over 'Willem'. Prinses Beatrix en Koningin Máxima – letterlijk met de toevoeging Koningin - worden vaker individueel genoemd.

Ook nu worden politici weer redelijk vaak genoemd (8x) maar dat is duidelijk minder vaak dan in augustus 2012 toen 15 keer de naam van een politicus werd genoemd. Sporters worden even vaak genoemd. Namen van organisaties en verworvenheden worden minder vaak genoemd.

Vergeleken met anderhalf jaar geleden is de aanwezigheid van het Koninklijk Huis en de leden daarvan in de vraag naar de boegbeelden van Nederland nu nog veel nadrukkelijker dan dat toen was – én in de absolute én in de relatieve zin van het woord. De Koning evenwel domineert in dat beeld evenwel niet. Niemand noemt hem Koning en slechts één respondent noemt hem individueel zonder direct ook zijn vrouw te noemen.

¹ Toen deed er slechts één respondent minder mee.

Boegbeelden²:

Koninklijk Huis

Willem, Alexander en Máxima (2), Willem en Máxima, Koningin Máxima (3x), Máxima, Beatrix, Koningin Beatrix, Prinses Beatrix (3x), het Koningshuis, Koningin Juliana, Koninklijk Huis (3x), Koninginnedag

Politici

De minister-president die het zou moeten zijn, Rutte, Wilders (2x), Neelie Kroes, Hans Wiegel, Pim Fortuyn, de voorzitter van de EU.

Sport en sporters

Sporters in het algemeen, voetballers, Van Hanegem, Sven Kramer (2x), Irene als schaatsster, Epke Zonderland (3x), topsporters,

Andere personen

De ouderen, Doutzen Kroes, Pauw en Witteman, André Kuipers, Michiel de Ruyter (2x), Matthijs van Nieuwkerk (2x), Majoor Bosshardt (2x), Herman Brood, Linda de Mol, mijn oma, Bouman

Organisatie en verworvenheden

Vrijheden zoals euthanasie en drugs, de rijkheid aan kunst, ABN Amro, Shell, het waterbeleid in Nederland, de vrijheid van meningsuiting, Deltawerken, Unox, de klompen, Delfts Blauw,

De Koning

Associaties³

Aan de respondenten is gevraagd schriftelijk de vraag te beantwoorden waar ze aan denken als ze aan Koning Willem Alexander denken.

1 Ja, het watermanagement he. Wat hij gedaan heeft, het voormalig olympisch comité. Hij is diplomatiek, wel vernieuwend. Hij is ook out of the box, maar hij is wel de zoon van he. Van Beatrix. Zo wordt hij nog wel gezien

2 hartelijk, soms wat onzeker voorzichtig. Lieve vrouw en kinderen, zijn rol als piloot en in de strijd-macht.

3 Werd Prins Pils genoemd. Zoon van Beatrix, troonwisseling, Máxima. Nou ja, ik had ook ongemakkelijk, weet zich soms geen houding te geven. Hij is wat formeel, maar kan ook spontaan uit de hoek komen. Verder dacht ik ook aan de Olympische Spelen

4 Wilde geen Koning worden, uiteindelijk wel geworden. Máxima, heeft drie dochters. Heeft een broer verloren, is een Koning die begrijpelijke taal spreekt en denkt graag na over het volk. Onderhoudt de banden goed met de rest van de wereld.

5 Ik vind hem heel Oranje gezind in de sport, dat is goed, en ik vind hem minder formeel overkomen, vind zijn vrouw mooier dan hem, ik vind zijn intelligentie betrekkelijk, en ik heb gelezen dat hij hele dure vlieggreizen maakt. Kost ons bergen met geld

² Hier zijn de letterlijke antwoorden genoteerd

³ Idem.

Een aantal zaken valt op.

Door vrijwel alle respondenten wordt als zij aan de Koning denken, ook aan Koningin Máxima gedacht. Dat was anderhalf jaar geleden ook zo, maar toen werd vaker verondersteld dat hij afhankelijk was van Zijn vrouw. Dat de Koningin de Koning zou kunnen overschaduwen wordt ook nu door een enkeling nog wel genoemd als een risico, maar is vrees is wel afgenomen.

Ook nu nog wordt hij duidelijk geassocieerd met sport (IOC, Elfstedentocht) en het watermanagement.

De Koning wordt daarnaast duidelijk gezien als een familieman, als broer, en vooral als vader.

De associatie met Prins Pils (en feestbeest) bestaat nog steeds, maar wordt door geen respondenten beschouwd als een actuele kwalificatie.

De positieve associaties domineren boven de negatieve.

Positieve associaties:

- diplomatiek
- wel vernieuwend
- out of the box
- hartelijk
- kan spontaan uit de hoek komen
- begrijpelijke taal
- denkt graag na over het volk
- onderhoudt de banden goed met de rest van de wereld
- Oranje gezind in de sport, dat is goed
- ik vind hem minder formeel overkomen
- lieve vader
- ondernemer
- begrijpbare woorden
- Máximale inzet, positieve inzet, hij is menselijk warm en normaal, straalt iets anders uit dan de meeste koningshuizen
- glimlach
- sympathiek, man van het volk, grapjes maken,
- minder stug, want vroeger vond ik hem stug ja

Negatieve associaties:

- soms wat onzeker, voorzichtig.
- ongemakkelijk, weet zich soms geen houding te geven
- wat formeel
- ik vind zijn intelligentie betrekkelijk
- ik heb gelezen dat hij hele dure vliegreizen maakt, kost ons bergem met geld
- een beetje dom is blijven hangen
- slecht gekleed in tegenstelling tot zijn vrouw

- foute pakken

In het gesprek naar aanleiding van deze associaties praten een aantal respondenten door over zijn kleding en gebit. Verschillende respondenten merken op dat daar verbetering mogelijk is. Als hij donkere pakken draagt of een uniform aanheeft ziet hij er wel goed uit, zo merkt men op.

Verschillende respondenten hebben het enorm gewaardeerd dat het Koningspaar tijdens Kroningsdag de boot verleit om Armin van Buuren de hand te geven. De metacommunicatie daarvan is dat het paar en dus ook de Koning buiten het protocol om kan denken als het om het contact met mensen gaat.

Eerste indrukken invulling Koningschap

Bij vrijwel alle respondenten overheerst het idee dat de Koning nog maar net begonnen is. Op de vraag of wij Hem beter hebben leren kennen wordt ontkenkend gereageerd. Globaal bestaat wel de indruk dat hij het goed doet. Er is veel waardering voor de eigen datum van Kroningsdag. De metacommunicatie er van is dat hij zijn eigen stempel wil drukken op het Koningschap. Dat vindt men goed.

Men ziet verschillen tussen zijn invulling van het ambt en die van zijn moeder. Hij past beter bij het volk, zegt een aantal respondenten. Koningin Beatrix had meer afstand en was meer van de protocollen ('Beatrix zou nooit van de boot afgaan'). Willem Alexander is meer benaderbaar. 'Koningin Beatrix' wordt geassocieerd met het Concertgebouworkest, Koning Willem Alexander ook met Rene Froger. De Koning wordt spontaner genoemd dan zijn moeder en ook moderner.

De binnenlandse zichtbaarheid van de Koning is beperkt. Wat vooral is opgevallen zijn de buitenlandse bezoeken met het bedrijfsleven. Daar bestaat veel waardering voor. Twitteren en Face boek vindt vrijwel niemand een goed idee ('houd eens op', zegt een respondent in reactie op de vraag of de Koning moet gaan twitteren).

De associatie met de Koningin is zoals eerder opgemerkt sterk. Denken aan de Koning, is denken aan de Koningin, voor vrijwel iedereen geldt dat. Op de vraag of zij een duobaan hebben is men evenwel stelling: dat wordt door iedereen ontkend. Men ziet ook een verschuiving in het gedrag van het paar: 'Zij loopt nu achter hem in plaats voor.. dat is wel anders. Dat moet zo'.

Een aantal respondenten merkt op dat er sinds zijn Koningschap er geen incidenten zijn geweest, zoals die er wel in de periode daarvoor waren.

Reacties op typering

Waardigheid	Vooral in een uniform en een donker pak
Transparantie	Opgemerkt wordt dat hij het probeert. Maar ook dat hij niet transparant mag zijn ('hij mag niets zeggen')
Openheid	Iemand zegt: 'hij wordt aan banden gelegd, maar ik denk dat hij als mens wel open is'.
Sympathiek	Hij gaat door zijn knieën als hij met kinderen spreekt, dat wordt sympathiek gevonden
Betrokkenheid	De meeste zien in de Koning veel betrokkenheid.
Nationaal gevoel	Dat wordt vooral geassocieerd met de moment waarop ze de Koning bij sportmomenten hebben gezien.

Leiderschappelijkheid	Breeduit wordt opgemerkt dat de Koning nog maar net aan zijn nieuwe functie begonnen is. Iemand zegt: 'Ik geef hem nog absoluut een kans en ik weet zeker dat hij gemotiveerd is om er wat van te maken'. Een ander merkt op dat de Koning verbindend leiderschap uitstraalt.
Voorbeeldfunctie Morele autoriteit	Iemand zegt: 'hij maakt geen fouten meer.. althans niet wat wij zien'. Een aantal respondenten vinden dat hij dat is. Anderen zeggen dat hij nog niet echt de kans heeft gehad dat te zijn. Apeldoorn en de Bijmerramp worden genoemd als moment waarop Koning Beatrix morele autoriteit heeft verworven.
Sociaal gezicht Economische betekenis	Ook die kwalificatie wordt vooral verbonden aan sportmomenten. Het negatieve sentiment over de kosten van het KH is helemaal weg, het KH levert via de buitenlandse bezoeken geld op.

Kernboodschap

De kernboodschap (samenbindend, aanmoedigend, vertegenwoordigend) wordt eigenlijk alleen in het vertegenwoordigende aspect spontaan genoemd. De aandacht van de Koning voor microkredieten wordt genoemd, maar van de Koning wordt gezegd dat hij zich niet snel zal uitspreken over de voedselbanken. Op de vraag of de Koning een samenbindende factor is, wordt 'ja' gezegd ('sowieso', zegt één respondent).

Sotsji

Dat het Koningspaar naar de Spelen gaat is geen enkel probleem. Zij hoeven zich ook niet minder enthousiast dan in het verleden op te stellen. De Koning gaat vooral voor de sporters en dat wordt begrepen als een volkomen logische daad die natuurlijk verbonden is met de geschiedenis van de Prins met het IOC. Niet gaan zou gek zijn. Dat ook Koningin Máxima vindt men 'prima'. Eerder zou men het logisch vinden dat de minister-president niet gaat. Voor niemand is het evenwel een belangrijk punt ('ik slaap er verder even goed om).

Kersttoespraak

De kersttoespraak is minder goed gevallen. Het decor wordt gekritiseerd. Iemand zegt: 'hij zat dus in een comfortabele luie stoel bij de open haard.. het leek relaxed, maar dat was het niet'. Ook de manier waarop hij zich presenteerde, ondervindt kritiek: 'hij was erg stijf en hij las van de autocue op'. Een ander zegt: 'ik vond het helemaal niet relaxed lijken. Hij bewoog alleen maar met zijn mond, en ja, het was allemaal te bedacht'. Over de inhoud van de toespraak is men niet negatief. De aandacht voor mensen die voor de publieke zaak werken en niet thuis kunnen zijn met Kerst wordt gewaardeerd.

Essentie

Anderhalf jaar geleden domineerde de positieve uitstraling van de Prins, maar werd er ook hardop getwijfeld aan zijn capaciteiten. De twijfel is nu nagenoeg verdwenen. Tegelijkertijd bestaat er nog geen duidelijk beeld van zijn invulling van het Koningschap. Het duidelijkst zijn de buitenlandse reizen in beeld gekomen en daar bestaat veel waardering voor. De binnenlandse activiteiten van de Koning zijn onduidelijker. De grote uitzondering is de Kroningsdag geweest. Voor velen is dat hét hoogtepunt van 2013 geweest van alles wat er in dat jaar in Nederland is gebeurd.

Hoewel het beeld nog voor een deel onduidelijk is, zijn de eerste indrukken van het Koningschap wel vooral positief. Er wordt spontaan opgemerkt dat er in ieder geval geen incidenten zijn geweest. Er is ook een optimistische grondhouding als de het gaat om de toekomstige ontwikkeling en invulling van het Koningschap.

De hoofdconclusie van het focusgroepenonderzoek van anderhalf jaar geleden was dat de beeldvorming versterkt kon worden door hem zich meer inhoudelijk te laten profileren en dat een sterke focus op de economische belangen van Nederland en het Nederlandse bedrijfsleven in zeer goede aarde zou vallen. Dat laatste is heel goed gelukt. Aandacht voor de binnenlandse profilering blijft belangrijk – vooral ook, zo blijkt ook dit onderzoek, in zijn individuele rol. **In het bijzonder aandacht voor de economische crisis en de gevolgen daarvan (voedselbanken, werkloosheid) landt, is te verwachten, goed.** Overigens: niemand vindt het vreemd, dat het profiel nog niet zo duidelijk is. 'De Koning is nog maar net begonnen'.

Inleidend

Dit onderzoek is gebaseerd op een tweetal focusgroepen die op 18 februari 2014 zijn gehouden met in totaal 16 willekeurig geselecteerde respondenten die tezamen min of meer model staan voor de publieke opinie in Nederland. De respondenten zijn vooraf niet geïnformeerd over het onderwerp van onderzoek. Toen zij werden uitgenodigd voor het onderzoek is gezegd, dat het gesprek over 'actuele kwesties' zou gaan. Toen geleidelijk aan duidelijk werd dat het onderzoek over de Koningin zou gaan is gezegd dat het gesprek een onderdeel is van een bredere cyclus focusgroepen over personen en instituten die in min of meerdere mate beeldbepalend zijn voor Nederland.

Hoe gaat het met Nederland?

Het gesprek startte met de vraag hoe het met Nederland gaat. Die vraag stellen we vrijwel altijd aan het begin van focusgroepen en de antwoorden die dan worden gegeven lijken de afgelopen jaren erg op elkaar: iedereen heeft het dan onmiddellijk over de crisis. Voor het eerst binnen respondenten in focusgroepen te praten over de massamediale berichten over economisch herstel: 'We klimmen langzaam uit het dal van de recessie. Nog niet zozeer in het dagelijks leven te merken, maar als je de kranten mag geloven wel. Werk trekt wat aan, in de bouwsector ook las ik vandaag in de krant'. Het besef is voorts aanwezig dat we in een overgangstijd verkeren. Vooral als het gaat om de gezondheidszorg kijkt men gespannen naar de toekomst.

De Spelen

Ook nu nadat de Koning en Koningin bij de spelen zijn geweest blijkt dat de aanwezigheid van het paar bij de Spelen als volstrekt onproblematisch is ervaren. Een enkeling noemt de delegatie wel zwaar, maar niemand vindt dat de Koning en Koningin niet hadden moeten gaan. Er is daarvoor daarentegen juist waardering: 'het geeft een grote kick voor de sporters als de Koning en Koningin er staan'. Als er iemand niet had moeten gaan, dan is het de minister-president, maar dat is absoluut geen zwaarwegende kwestie

De Koningin

Associaties¹

Aan de respondenten is gevraagd schriftelijk de vraag te beantwoorden waar ze aan denken als ze aan Koningin Máxima denken.

- 1 – Sterke vrouw die van aanpakken weet. Het voorbeeld van integratie. Haar vader.
- 2 – Leuk mens, Koningshuis.
- 3 – Vrouw die stevig in haar schoenen staat, goede verschijning, betrokken bij sociale zaken en instellingen, spontaan.
- 4 - Vrouw uit corrupte Zorreguieta familie. Past in de familie zoals Mabel bij Friso. Prachtige vrouw, heeft Nederland weten te veroveren. Duister verleden.
- 5 – Politiek gezien Argentinië, komt prettig over, warmbloedig, sociaal, slim, aantrekkelijk. Volg haar verder niet zo. Weet dat ze maatschappelijke projecten gedaan heeft, maar weet niet precies welke.
- 6 – Koningshuis, Kroonprinses, werkzaamheden, Argentinië.
- 7 – Achtergrond met Argentinië, stukjes van Lucky TV, Koninklijke familie, dochters, Kroningsdag, dat ze de titel van Koningin draagt.
- 8 – Persoonlijk, positieve, vriendelijke houding. Herinner me de discussie over de rol van haar vader, toen ze hier was viel haar goede integratie op. Inzet voor maatschappelijke doelen. Was ooit ook dis-

¹ De antwoorden zijn letterlijk weergegeven.

- cussie over het al dan niet bestaan van de Nederlandse cultuur. Laatste associatie is bijdrage in gezin, uitstraling van harmonieus gezin. In tegenstelling tot generaties daarvoor.
- 9 - Denk vooral aan monarchie en erfopvolging. Vind het raar dat in een democratisch land als NL dat iemand met zo'n belangrijke positie die krijgt omdat die geboren wordt in een koninklijk gezin. Liever zoals in Duitsland, dat je wordt gekozen,
- 10 - Enthousiast, openhartig, open. Argentinië, rol van papa Zorreguieta, komt gewoon over, zet zich actief in voor goede doelen, heeft door de grachten gezwommen voor goed doel. Liefdevol naar haar gezin toe, stijlvol, mooi uithangbord voor Nederland. Spotjes op Lucky TV.
- 11 - Mooie vrouw, goede Koningin achter Willem. Om hem te ondersteunen en beetje te sturen. Spontaan, slim, vader oorlogsmisdadiger. Dankzij haar modern koningshuis
- 12 - Denk aan de documentaire van afgelopen dagen over haar vader. Zelf maak ik me er niet druk om. Als vrouw is ze erg sterk. Ze kan alles, waarom ik niet? Hoe doet zij het in vredesnaam. Mooi, aantrekkelijk. Luismoeder. Ze geeft het Koningshuis kleur. Ben voor monarchie en blij met komst van Maxima.
- 13 - Een betrokken vrouw die ons wat stijve koningshuis omhoog trekt. Mooie kleding, in korte tijd NL taal geleerd. Schijnt nogal moeilijk te zijn voor iemand van buitenaf. Zit in financiële microkrediet voor kleine bedrijven.
- 14 - De onredelijke snelheid waarmee zij Nederlander werd terwijl asielzoekers zo'n lange procedure hebben. Leesmoeder, overblijfmoeder. Beeld van modevoorbeeld opgedrongen gekregen. In algemeen goed.
- 15 - Heel dicht bij mensen, heel betrokken, blijft zichzelf. Associaties met Koningshuis, heb ik eigenlijk niet veel mee maar dankzij Maxima wel meer. Ik denk nu positiever, minder stijf, dicht bij mensen.
- 16 - Vrouw die een zeer bewuste keus heeft gemaakt om haar man te sturen en steunen. Dochter die keuze heeft gemaakt dat vader niet op haar bruiloft was. Keuze om moeder te zijn. Vrouw waarmee ik niet zou willen ruilen.

Van deze letterlijke antwoorden is de navolgende woordwolk gemaakt:

De Koningin wordt vooral gekoppeld aan het Koningshuis, Argentinië, haar vader, vrouw-zijn en een waslijst met positieve kwalificaties. Negatieve ontbreken volledig. De koppeling aan haar vader is ver-

Ook deze vraag leidt niet onmiddellijk tot een verdichting in enkele termen, geen woord wordt door meer dan één respondent genoemd. Toch is er wel een centrale tendens te zien in de kwalificaties. Als de respondenten aan de Koningin denken, dan denken ze op de één of ander manier aan woorden die 'kracht' en 'energie' (meta)communiceren.

Er is niet één dominante rol die de Koningin in de ogen van de respondenten heeft. Zij is én Koningin én een moderne vrouw én een moeder én familiemens. Iemand zegt: 'het is heel knap zoals ze dat voor elkaar krijgt. En een goede moeder, en een carrière en ook het visitekaartje van het koningshuis van Nederland'.

De meesten zien geen duidelijke verandering in het optreden van de Koningin als zij de periode na de Troonwisseling vergelijken met de periode daarvoor. Enkeligen nemen wel waar dat er in het gedrag van de Koning iets veranderd is sinds de Troonwisseling en dat daardoor de rol van zijn vrouw anders wordt gepercipieerd. Iemand zegt: 'ze heeft een stap teruggedaan' en een ander 'dat komt misschien doordat de koning meer in beeld is'. Hoewel een enkeling in reactie op de vraag of het een duobaan is dat beaamt, praten de respondenten er niet over in die termen. Het is duidelijk dat de positie van de Koning centraal staat.

Iedereen meent dat de Koningin de Koning ondersteunt, maar hoe ze dat doet weet men niet. Feitelijk vindt men dat ook niet zo interessant. Ze 'is' er en daarmee is al duidelijk dat zij de Koning ondersteunt ('gewoon door er te zijn').

Er is heel weinig kennis over de activiteiten van de Koningin. Heel verspreid worden weliswaar verschillende activiteiten genoemd (bezoek aan de Antillen, Oranje Appeltje, VN, gezwommen voor ALS, microkrediet), maar het is niet zo dat er sprake is van een collectieve concentratie op een enkele in het oog springende activiteit. Ter illustratie: slechts één respondent weet van de functie van de Koningin bij de VN.

Meer nog dan dat: het interesseert het de meesten ook niet wat de Koningin precies doet. Iemand zegt: 'Vind wel dat ze het goed doet. Maar heb niet het idee dat ik haar gangen na moet gaan'. De metacommunicatie van de Koning is veel belangrijker dan detailleringen met betrekking tot haar doen en laten. Ze verbindt en vertegenwoordigt Nederland en zet zich in voor goede doelen (welke dat ook mogen zijn).

De respondenten kunnen desgevraagd geen kritiekpunten op de Koningin formuleren: 'Nee, zou het niet weten. Fantastische vrouw'. Als de moderator zelf kritiekpunten voorlegt die in het verleden wel genoemd werden in het verband van het Koninklijk Huis (kosten, privileges, omgang met media) dan worden die onmiddellijk van tafel geveegd.

De samenbindende en stabiliserende invloed die het Koninklijk Huis heeft - gevoegd bij de positieve effecten die de buitenlandse bezoeken hebben - zorgt er voor dat veruit de meeste respondenten de overtuiging hebben dat het Koninklijk Huis meer oplevert dan kost.

Nagenoeg iedereen vindt het heel begrijpelijk dat de fotoshoot in Lech op één moment wordt gehouden en dat het buiten die gelegenheid niet oorbaar is te fotograferen.

De Argentijnse achtergrond van de Koningin wordt gezien als een pluspunt – een schoolvoorbeeld van geslaagde integratie.

De meeste respondenten verkrijgen informatie via de tv (journaal) en kranten. Vrijwel niemand – één respondent één keer wel – gaat spontaan op zoek naar informatie. Geen van de gespreksdeelnemers meent dat de Koningin moet gaan twitteren of dat zij op Facebook moet.

Als de moderator vraagt een advies te formuleren voor de Koningin, dan zeggen de meeste respondenten (in heel uitlopende bewoordingen): ga zo door.

Essentie

Er is enorm veel waardering voor de Koningin. Kritiek is eigenlijk volkomen absent. Het is niet zo dat zij daarmee de Koning overschaduwet. De waardering voor de Koningin wordt geplaatst in haar rol naast de Koning. Hoe enthousiast vrijwel alle respondenten ook zijn, in de beeldvorming is de Koningin niet groter dan het instituut Koninklijk Huis.

Inleidend

Dit onderzoek is gebaseerd op een tweetal focusgroepen die op 5 februari 2015 in Den Haag zijn gehouden met in totaal 13 willekeurig geselecteerde mensen die tezamen min of meer model staan voor de publieke opinie in Nederland. Bij de selectie is er voor gewaakt geen oververtegenwoordiging te krijgen van extremere groepen. Dit onderzoek gaat over doorsnee Nederland.

De respondenten zijn vooraf niet geïnformeerd over het onderwerp van onderzoek. Toen zij werden uitgenodigd voor het onderzoek is gezegd, dat het gesprek over 'actuele kwesties' zou gaan. Toen duidelijk werd dat het onderzoek over de Koning zou gaan is gezegd dat het gesprek een onderdeel is van een bredere cyclus focusgroepen over personen en instituten die in min of meerdere mate beeldbepalend zijn voor Nederland.

Hoe gaat het met Nederland?

Het gesprek startte met de vraag hoe het met Nederland gaat. Die vraag stellen we vrijwel altijd aan het begin van focusgroepen en de antwoorden die dan worden gegeven lijken de afgelopen jaren in één opzicht erg op elkaar: iedereen heeft het dan onmiddellijk over de crisis. Waar tot voor een jaar evenwel somberte domineerde zien we nu telkens dat verschillende respondenten - zij het nog heel voorzichtig - denken aan het eind van de crisis: 'we zijn uit het dal aan het klimmen. Ik denk dat wij echt na de crisis aan het oprabbelen zijn'. Een ander: 'we kunnen er niet in blijven hangen natuurlijk. In die crisis'. Zoals vrijwel altijd gebeurt in recent onderzoek worden deze optimistische signalen onmiddellijk door anderen gerelativeerd: 'Ik vind dat het nog steeds matig gaat. Omdat er nog steeds bezuinigd moet worden. Ik merk weinig dat de economie echt aantrekt. Er gaan winkelketens dicht en er vallen ontslagen'.

Desgevraagd lukt het vrijwel niemand hoogtepunten te noemen in 2014. Eén (gekleurde) respondente noemt de Zwarte Piet discussie een hoogtepunt. Een andere (witte) respondente noemt dit in reactie juist een dieptepunt. Sommige andere noemen de prestaties van Nederlandse sporters.

Boegbeelden¹

In januari 2014 – het jaar na de Troonwisseling – werden leden van het KH of het Huis zelf erg vaak genoemd: 19 keer door 17 respondenten. Nu noemden 13 respondenten 10 keer leden van het Koninklijk Huis. Daarmee keren we terug naar de frequentie van augustus 2012 toen we dezelfde vraag stelden aan twee focusgroepen. Relatief gezien – vergeleken met hoe vaak andere personen of groepen worden genoemd - blijven leden van het Koninklijk Huis aan de top van de boegbeelden van Nederland. In wat respondenten dan precies zeggen zien we wel een verschuiving: Prinses Beatrix wordt nu minder vaak genoemd en het Koninklijk Huis wordt nu letterlijk als zodanig helemaal niet genoemd, terwijl dat vorig jaar wel gebeurde.

Het gaat nu in de antwoorden vooral om de Koning en de Koningin. Een verschil is met vorig jaar is dat de Koning nu door een tweetal respondenten Koning wordt genoemd. Vorig jaar januari deed niemand dat. Een verschil is tevens dat de Koning nu consequent Willem-Alexander wordt genoemd. Vorig jaar deed niemand dat en sprak men over Willem en Alexander. Net zoals vorig jaar worden de Koning en de Koningin vaak in één adem genoemd.

Politici worden iets vaker genoemd dan vorig jaar. De ramp met de MH17 en het prominente optreden van Timmermans in de publiciteit daarover spelen in dat kader een belangrijke rol. Opvallend is ook de positie van de Rotterdamse burgemeester Aboutaleb, die spontaan door 3 respondenten is genoemd in het kader van zijn uitspraken over de zijn inziens ongewenste terugkeer van Syriëgangers. Ook Wilders wordt door drietal respondenten genoemd, als negatief boegbeeld.

Ook sporters worden vaak genoemd, vooral voetballers.

¹ De in het tekstblok weergegeven citaten zijn letterlijk.

Organisaties en verworvenheden worden nu vrijwel in het geheel niet genoemd, terwijl dergelijke antwoorden in 2012 domineerden. Nu noemt slechts een aantal respondenten vooral economische prestaties.

Koninklijk Huis (10x)

'Als eerste schoot mij de monarchie in mijn hoofd naar voren. In de huidige vorm. Die is niet meer zo stijf, niet meer zo gedwongen. Wij hebben ook een koningin die wat meer in te brengen heeft', 'Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima', 'Koning Willem-Alexander', 'Willem-Alexander' 'Prinses Beatrix', 'Willem-Alexander en Máxima, omdat zij ons internationaal goed op de kaart zetten. Máxima ook met haar mini-leningen', 'ik heb bovenaan staan koningin Máxima, die heeft het koningshuis toch de nodige impuls gegeven', 'Máxima', 'Willem-Alexander en Máxima', 'Beatrix'.

Politici (12x)

'De ministers die erg in het nieuws zijn geweest met de vliegtuigramp', 'Timmermans' (3x), 'Neelie Smit Kroes, die toch wel een positieve draai geeft aan Europa waar de meeste mensen toch wat negatief zijn', 'de burgemeester van Rotterdam, Aboutaleb. Hoe hij zijn mening gaf en dat de terroristen gewoon weg moeten en hoe hij het doet als leider in Rotterdam', 'ik heb Aboutaleb, ik had eerst toen ik het hoorde iets van hé er komt een moslim burgemeester wat betekent dat voor de stad Rotterdam, maar dat was een vooroordeel en ik ben helemaal bijgedraaid', 'Aboutaleb', 'Wilders' (3x als negatief boegbeeld).

Sport en Sporters (14x)

'Sporters en schaatsers', 'Marco van Basten en Ruud Gullit', 'de Nederlandse sporters', 'Epke Zonderland', 'het Nederlands elftal', 'ik had ook voetbal en de coaches uit Nederland die naar het buitenland gaan zoals een Van Gaal', 'ik vind dat sportploegen goed gepresteerd hebben', 'het Nederlands Elftal', 'Van Gaal' (2x), 'Crujff', 'Oranje en dan niet alleen de voetballers'.

Economie en ondernemerschap (4x)

'Ondernemers in bijvoorbeeld de scheepsbouw', 'TV- presentatoren die zijn toch wel heel beeldbepalend, als je dan ziet hoeveel tv programma's verkocht worden aan het buitenland, toch wel een grote industrie', 'de offshore, dat wij daar toch wel beroemd om zijn en trots op mogen zijn', 'de internationale handel'.

Overig (3)

'Dance, design en architectuur, daar zijn wij toch ook wel bekend om', 'de man die als klokkenluider aangaf dat het zo slecht ging met zijn vrouw bij de demente bejaarden', 'André Kuipers',

Open Associaties²

Aan de respondenten is aansluitend gevraagd schriftelijk de vraag te beantwoorden waar ze aan denken als ze aan Koning Willem Alexander denken.

1 Ik heb staan Máxima, ik denk altijd aan koning Willem-Alexander en Máxima. Ik zie hem ook nog niet helemaal als Koning. ik zeg altijd Koningin Beatrix. Ik dacht ook aan zijn toespraak, ik weet niet meer waar het voor was. MH17? ja. En ik zie hem als heel nonchalant, ik weet niet of dat goed is voor een koning, maar hij staat een beetje op de achtergrond

2 ik denk eerst aan Máxima, en dat hij zelf voor haar gekozen heeft, en aan zijn biertje, dat is een beetje flauw, maar ook aan watermanagement en hij heeft een beetje saai uiterlijk, maar wel status. Hij is geliefd in het buitenland, dat merk je wel en hij heeft grappige versprekingen als hij een andere taal probeert te spreken. ik vind dat hij het goed doet.

² Idem.

3 ja, voor het bedrijfsleven is hij internationaal een goede representatie. Hij opent deuren die voor anderen gesloten blijven. hij is ook zeer benaderbaar en begint met iedereen een gesprek

4 ja, ik heb bovendien staan ook Máxima, en als negatief punt pils drinken met Poetin. In het begin vond ik het niet zo positief, had ik twijfels van wordt het wel een Koning, ook omdat Beatrix zo een goede uitstraling had. Maar ik vind hem goed bijgedraaid.

5 Hij is bekend, hij is blond, hij is overal bij betrokken en er wordt goed gebruikt gemaakt van hem en van zijn positie.

6 ik moet altijd denken aan de geschiedenislessen die hij volgde in Leiden samen met mijn broer. Hij wil graag wat moderner overkomen, ik vind hem soms wel wat dom overkomen. Ja, dan heeft hij een domme opmerking of staat hij er dom bij te kijken. Ik denk dat hij voornamelijk geliefd is door zijn vrouw. ik vind dat hij een verschrikkelijk kapsel heeft, hij heeft humor, hij is los in de omgang, hij is ook heel benaderbaar, veel meer dan zijn moeder en hij ligt goed in het buitenland.

7 Als ik aan Willem-Alexander denk, denk ik aan vier verschillende jongens. Ten eerste als kleine jongen, toen werkte ik op de koninklijke stallen en toen was het echt een kwajongen. Toen werd hij student, en was hij echt een corps jongen. En daarna werd hij nou ja, wat Máxima zei van hij is een beetje dom. maar daarna moet ik zeggen dat hij echt een goede vorst is geworden. maar wel dankzij Máxima, achter elke grote man staat een grote vrouw.

8 Verandering, kwetsbaar, hij is kwetsbaar in het verband met zijn vaderschap van drie dochters dat is niet makkelijk in deze tijd. Hij treedt anders naar buiten dan andere monarchen en dat kan soms wat onhandig zijn. Ik denk dan aan het voorval dat hij zich mengde in de executie van die crimineel in Indonesië. Er zijn zoveel mensen gevangen over de wereld, hij had zich er niet in mogen mengen.

Hij kan soms wat klungelig zijn en dat is ook wel weer leuk. en ik heb waardering voor de keuze voor zijn echtgenoot.

9 Prins pils, als eerste en dan Máxima. De monarchie afschaffen en de republiek invoeren. Veel geld kwijt aan huisvesting, veel mensen zijn positief over het Koningshuis en dat is toch wel lastig als je de republiek wilt afschaffen, dat moet wel. Zenuwachtige man en LuckyTV

10 Voorbeeld voor het Nederlandse volk ook naar het buitenland toe. Aanwezig, zoals bij de uitreiking van appeltjes van Oranje, en bij dramatische gebeurtenissen zoals bij de vliegtuigramp. Vader van drie kinderen, getrouwd, en een goede partner aan zijn zijde. Ik denk dat hij naar buiten toe anders is dan als hij thuis is. Dat hij zijn mening niet echt kan geven, met die ter dood veroordeelde deed ie dat dan wel, maar hij moet zich veel op de vlakte houden. Ik denk dat als je vertegenwoordiger bent van Nederland dat je beter op de vlakte kan houden

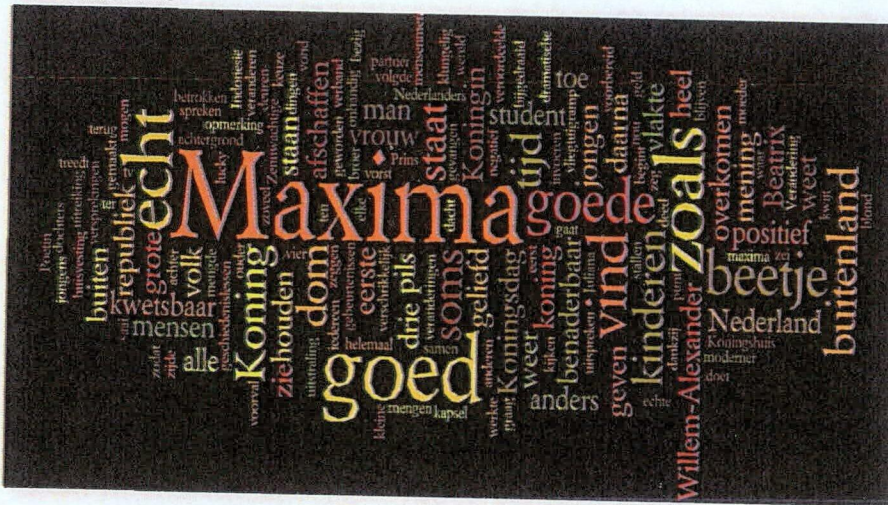
11 ik denk dan aan Máxima en zijn kinderen. Koning van Nederland is toch wel een statussymbool. Ik denk dan aan een mensenmens, paleis Noordeinde, Gouden Koets, Troonrede

12 Ik denk ook aan Máxima, een echte sportliefhebber en hij is bezig met veranderingen, zoals Koningsdag.

13 Ik denk dat hij goed voorbereid is op het Koningschap dat ze echt hun tijd hebben genomen om hem daarheen te brengen. zodat de kinderen iets ouder zijn en hij er alle tijd voor heeft. Ik hoop dat hij iets minder zijn eigen mening gaat geven, hij mag zich best uitspreken, maar wel op een andere toon want hij moet wel alle Nederlanders vertegenwoordigen. Hij wil ook wel dingen veranderen, zoals met Koningsdag, dat hij weer terug wil naar het volk, zoals ten tijde van Koningin Juliana.

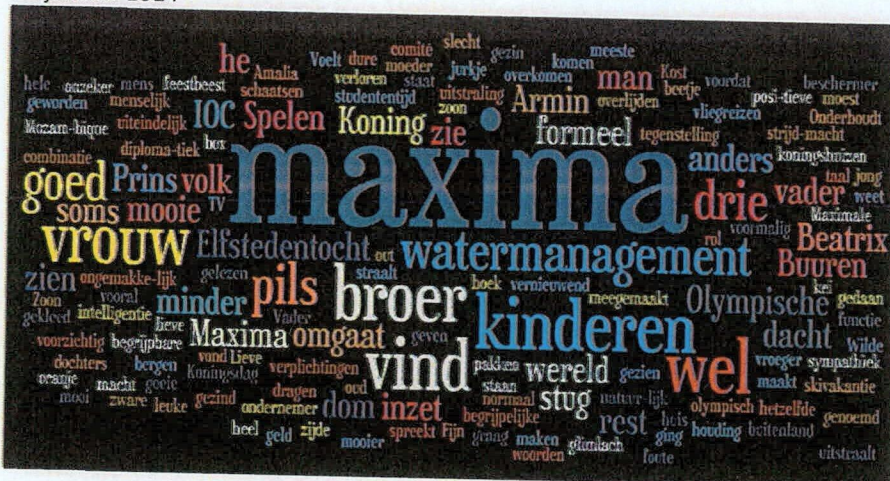
Van deze letterlijke antwoorden is een woordwolk gemaakt.

5 februari 2015

In 2015 is exact dezelfde vraag aan de toenmalige respondenten gesteld en ook daar is toen een woordwolk van gemaakt.

28 januari 2014

Ook nu – net zoals vorig jaar en in 2012 – denkt men als men aan de Koning denkt ook aan de Koningin, vandaar de centraliteit en lettergrootte van de naam van de Koningin in beide woordwolken. Op dit moment – in 2012 was daar wel in enige mate sprake van – is daar absoluut geen negatief sentiment meer in aanwezig. Er is eerder sprake van een omkering: de Koning wordt gecompimenteerd met zijn keuze voor de Koningin en bovendien, zo wordt gezegd: ‘achter elk grote man staat een grote vrouw’.

De associatie met sport en nog sterker watermanagement zijn nog steeds aanwezig, maar zijn wel iets afgenomen.

Nog steeds duikt Prins Pils op, maar de respondent die dat zei zegt ook dat het een beetje flauw is dat te zeggen: het is een oude koe uit de sloot halen.

Ondanks de aanwezige politieke en massamediale aandacht voor de kosten van het Koninklijk Huis, is er slechts één (zich republikeins noemende) respondent die dit noemt.

De positieve associaties met de Koning domineren boven de negatieve - in aantal, maar vooral in intensiteit. De veronderstelde onhandigheid en nervositeit leiden bij niemand tot scherpe kritiek. Eén respondent noemt zijn 'onhandigheid' ook wel weer leuk, een ander heeft het over grappige versprekingen. Waar elk spoor van kilte in de negatieve associaties afwezig is, zijn de positieve associaties warm. De Koning is een moderne, benaderbare, betrokken, veranderingsgezinde en open vorst die opkomt voor Nederland.

Positieve associaties:

- Status
- Geliefd, ligt goed in het buitenland (2x)
- Grappige versprekingen
- Hij doet het goed
- Goede vertegenwoordiger voor bedrijfsleven, hij opent deuren die voor andere gesloten blijven
- Zeer benaderbaar (2x)
- In het begin twijfels, ook omdat Koningin Beatrix zo goed was, maar hij maakt het waar
- Betrokken
- Er wordt goed gebruik gemaakt van hem en zijn positie
- Modern
- Humor
- Los in de omgang
- Hij is echt een goede vorst geworden. maar wel dankzij Máxima, achter elke grote man staat een grote vrouw
- Waardering voor de keuze voor zijn vrouw
- Soms wat knullig, en dat is ook wel weer leuk
- Mensenmens
- Sportliefhebber
- Bezig met veranderingen (3x, zoals bij Koningsdag)

Negatieve:

- Ik zie hem ook nog niet helemaal als Koning
- Nonchalant
- Biertje (dat is een beetje flauw)
- Prins Pils
- Saai uiterlijk
- Soms wat dom
- Watermanagement
- Pils drinken met Poetin
- Voornamelijk geliefd door zijn vrouw
- Verschrikkelijk kapsel
- Onhandig
- Zenuwachtig
- Veel geld kwijt aan huisvesting
- Moet minder eigen mening geven (2x)

Geholpen Associaties

Nadat de respondenten de open vraag waar ze aan denken als ze aan de Koning denken hebben beantwoord, is een aantal gebeurtenissen en begrippen voorgelegd waarbij het telkens de vraag was waar ze in het kader van die woorden en de Koning aan dachten.

MH17

'Hij was er wel! Hij had ook kunnen zeggen ik blijf lekker thuis'. Anderen: 'hij nam zelfs zijn vrouw mee en zijn dochters omdat hij toch heel dicht bij het volk wil zijn', 'zeer betrokken', 'dat hun hart echt ook huilde', 'ze voelden echt mee', 'hij was een onder de Nederlanders', 'hij zat daar niet als Koning'.

Eerste Koningsdag

De meeste respondenten hebben er geen of weinig herinnering aan. Een enkeling merkt op er niets mee te hebben. Een aantal andere respondenten zijn heel positief: 'ik vond het allemaal spannend, ik wist niet wat het was, ik zat tv te kijken en ik verheugde mij er op'. Een ander: 'ik denk meteen weer aan Máxima, die er fantastisch uitzag. Het is een ceremonie daar ben ik erg op gesteld, ik sta er voor 300% achter'.

Recente werkbezoeken

Concrete herinneringen aan werkbezoeken zijn meestal niet gedetailleerd en soms zelf helemaal absent, het feit dat de Koning en Koningin op buitenlands werkbezoek gaan is evenwel breeduit bekend en wordt hoogst gewaardeerd.

Militaire Willemseorde

De benoeming van Majoor Gijs Tuinman tot Ridder Militaire Willemseorde is redelijk goed bekend. De plechtigheid wordt vooral geframed als 'traditie'. Negatieve kwalificaties ontbreken of het zou de ene respondent moeten zijn die het een 'heel uiterlijk gebeuren noemt'.

Kersttoespraak

Zeven van de 13 respondenten hebben de Kersttoespraak gezien of gehoord. Ook hier ontbreken kritiekpunten waar die er vorig jaar wel waren op met name het decor en de presentatie. Eén respondent pleit er voor de toespraak live uit te zenden. Twee respondenten zijn complimenteus. De één zegt 'ik vond hem mooi', de ander 'heel toegankelijk'. Elders in het gesprek maar ook bij het noemen van de Kersttoespraak wordt gezegd dat de Koning 'niet veel mag zeggen'. De één ervaart dat als een beperking, een ander als een fait accompli, iets wat nu eenmaal inherent is aan het Koningschap en zelfs passend is: 'Ik hoop dat hij iets minder zijn eigen mening gaat geven, hij mag zich best uitspreken, maar wel op een andere toon want hij moet wel alle Nederlanders vertegenwoordigen'.

Prinsjesdag

Heel veel herinnering is er niet aan de laatste Prinsjesdag.

Olympische spelen

'Biertje met Poetin, schandalig! dat de Koning denkt dat hij daarmee iets betekent voor Nederland. ik snap het echt niet'. Een ander: 'ik vond het ook niet passen. de ontwikkelingen met Rusland zijn niet dusdanig dat je een biertje gaat drinken'. Hoewel deze respondenten onomwonden kritisch zijn over deze ontmoeting met de Russische president speelt deze gebeurtenis zelfs bij hen geen hoofdrol in hun beeldvorming over de Koning. Er is ook een respondent die zegt: 'geweldig dat hij er was'. Uit eerder onderzoek kort voor de Spelen weten we al dat die opvatting wijd verbreid is.

Hoe is het sinds de Troonwisseling gegaan?

Iedereen is positief: 'boven verwachting', zegt iemand. Anderen: 'hij is volwassen geworden', 'hij doet het heel anders dan Beatrix, meer zoals Juliana', 'hij doet het goed. Voordat hij Koning was zei iedereen van hoe zou hij het doen, is hij een sterke persoonlijkheid? Nou als je ziet hoe hij het doet, een waardige opvolger van zijn moeder'.

Als positieve punten worden zijn sterke persoonlijkheid genoemd, zijn openheid en intelligentie, zijn inzet, andermaal de Koningin, zijn openheid, zijn bedachtzaamheid, en menselijkheid: 'ik had eerst het beeld van hij is nonchalant, en Beatrix als zeer statige vrouw, maar hij is misschien wel menselijk'.

Als verbeterpunten noemt men: vlotter kleden, zich beter uitdrukken, wat meer rust in de presentatie, iets minder stijf zijn.

Op de vraag of 'we' de Koning beter hebben leren kennen sinds zijn aantreden wordt wisselend gereageerd. Een deel vindt van niet, een iets grotere grote groep zegt dat hij meer in beeld is sinds

zijn Koningschap: 'je ziet nu de betrokkenheid', hij is verstandiger en serieuzer', 'je kan zien dat hij een stuk extra verantwoordelijkheid heeft gekregen en dat hij het goed heeft opgepakt'.

Veel uitgesproken gedachten over de toekomstige ontwikkeling van het Koningschap zijn er niet. Een aantal respondent vermoedt dat het accent sterker dan nu op de ceremoniale kant komt te liggen. Een enkeling vraagt zich af of een louter ceremonieel Koningschap nog wel voldoende gewicht heeft.

Gevraagd naar de essentie van het Koningschap van de huidige Koning komen de kernwaarden samenbindend, vertegenwoordigend, aanmoedigend niet letterlijk spontaan naar boven, maar eenmaal voorgelegd worden ze zeker herkend. Spontaan zegt men: 'handelsbetrekkingen met verschillende landen', 'Nederland uitdragen waar wij goed in zijn en wat wij kunnen, 'betrokkenheid', 'ik denk dat hij uit zichzelf dicht bij het volk wil blijven'. Op de vraag hoe de Koning een samenbindende factor is, zegt iemand: 'hij doet dat door er op de momenten te zijn dat het moet. Bij zowel de hoogte als dieptepunten'.

De Koning wordt gezien als een moderne Koning. Een enkeling vindt progressief een beter woord. De veranderingen die zijn doorgevoerd in de overgang van Koninginnedag naar Koningsdag worden alom gewaardeerd, de veranderingen op zich én het feit dat er veranderingen zijn doorgevoerd. Alom wordt de Koning als toegankelijk getypeerd.

Waarden

Aansluitend is een aantal waarden voorgelegd, waarbij de vraag telkens was in hoeverre de Koning en de betreffende waarde iets met elkaar hebben.

Waardigheid

'Nee, zie ik niet samen'. Een ander: 'als ik hem zie staan in zijn uniform bij de Willemsorde dan denk ik dat is waardig en herkenbaar. Maar als ik hem op Koningsdag zie lopen dan denk ik niet van dat is waardig of dat is een koning'. Het lijkt er op alsof waardigheid geen eigenschap is die een Koning altijd en overal moet hebben, maar situationeel afhankelijk is. De toegankelijkheid en openheid van de Koning – niet direct begrippen die familiair zijn aan waardigheid - worden immers erg gewaardeerd.

Transparantie

'Nee, zie ik niet zo'. Een ander: 'het is een staatshoofd, hé'. Nog een ander: 'dat deel wat transparant hoort te zijn, wat het inkomen is en dat soort zaken is transparant genoeg'. Weer een ander: 'hij laat niet alles van zijn privéleven zien en dat vind ik wel heel normaal'.

Openheid

'ik heb het idee dat hij wel zou willen, maar niet kan. Door het protocol'. Een ander: 'Open, zonder meer'. Er vindt discussie plaats over het privéleven van de Koning en de Koningin. Enerzijds bestaat daar zeker interesse in – zou Máxima zelf koken, wie brengt de kinderen naar bed? – anderzijds is er ook het besef dat daar grenzen aan zijn. Op de vraag wat verder nog interessant om te weten zegt één respondent: 'ik wil wel weten hoe duur dat huis in Griekenland is en wie dat hek heeft betaald'? Waarop een ander reageert: 'vind ik niet zo boeiend er wordt zoveel geld verkwist'. Nog een ander zegt: 'als je alle rijken in Nederland transparant wilt maken.. pff.. je hebt ook een privé'.

Sympathiek

Alle respondenten vinden de Koning sympathiek.

Betrokkenheid

Ook hier grote consensus. MH17, de sport, de Kersttoespraak en 'Apeldoorn' worden expliciet genoemd.

Nationaal gevoel

'Zonder meer'. 'Heel groot'.

Leiderschap

In essentie zien de meesten nog geen leiderschap, maar wordt door vrijwel iedereen gezegd dat leiderschap ook moet groeien: 'kan je na een jaar nog niet zeggen'.

Voorbeeldfunctie

Daar is iedereen het mee eens.

Morele autoriteit

Ook hier geldt dat vooral gedacht wordt ook een potentiële toekomstige kwalificatie.

Sociaal gezicht

Een deel van de respondenten aarzelt: 'hij hoort toch bij de rijken hé'. Anderen zijn wel overtuigd van mening dat de Koning een sociaal gezicht heeft.

Economische meerwaarde

'Zeker weten'. 'Al die staatsbezoeken en handelsbetrekkingen'. ik denk dat je als koning veel meer bereikt dan als president. Als president heb je voor en tegenstanders, maar voor een Koning gaat de deur altijd open'.

Bijdrage aan Nederland

Ook hier grote eensgezindheid: ja.

De Koningin

De inzet van de Koningin voor microkredieten is wijd bekend, maar buiten haar rol naast de Koning bij werk- en staatsbezoeken en andere officiële gebeurtenissen, weet men vrij weinig van de activiteiten die de Koningin ontplooit. Vrijwel niemand – op een enkeling na – weet dat de Koningin een functie bij de VN heeft. Desgevraagd vindt iedereen dat als zij daar voor gevraagd zou worden dat een goede zaak zou zijn. Dat de Koningin eigen taken heeft wordt volstrekt geaccepteerd.

De rolverdeling tussen de Koning en de Koningin wordt als een krachtcentrale ervaren: 'Ying en Yang'.

Kosten

De kosten van het Koninklijk Huis worden nauwelijks spontaan genoemd, ondanks de relatief grote politieke en massamediale aandacht die daar in het afgelopen jaar naar is uitgegaan. Om de momentane oproepbaarheid van negatieve sentimenten te testen heeft de gespreksleider op het eind van de groepsdiscussie dit punt expliciet ingebracht. Dan blijkt dat de discussies rond de vakantiehuisen in Mozambique en Griekenland bekend zijn, maar geen problematiserend effect hebben gehad op de beeldvorming. Iemand zegt: 'ja, moet daar nou een discussie om zijn'? Een ander: 'er zijn andere dingen waar we op kunnen besparen dan het Koningshuis'.

Essentie

het Koningschap is zichtbaarder geworden

Het Koningschap heeft het afgelopen jaar meer profiel gekregen. De Koning wordt nu door enkele respondenten ook Koning genoemd, terwijl dat vorig jaar door niemand werd gedaan. De Koning wordt nu ook consequent Willem-Alexander genoemd, dat deed vorig jaar ook niemand. Bij de vraag naar wie de boegbeelden van Nederland zijn worden nu vooral de Koning en Koningin genoemd, vorig jaar werd Prinses Beatrix nog vaker genoemd dan nu en werd ook over het Koninklijk Huis gesproken, nu doet niemand dat. Conclusie: het Koningschap is zichtbaarder geworden.

het Koningschap heeft positieve invulling gekregen

De positieve associaties met de Koning domineren boven de negatieve - in aantal, maar vooral in intensiteit. De Koning is een moderne, benaderbare, betrokken, veranderingsgezinde en open vorst die opkomt voor Nederland. Ook nu – net zoals vorig jaar en in 2012 – denkt men als men aan de Koning denkt ook aan de Koningin. Op dit moment – in 2012 was daar wel in enige mate sprake van – is daar absoluut geen negatief gevoel meer in aanwezig. Er is eerder sprake van een omkering: de Koning wordt gecompimenteerd met zijn keuze voor de Koningin en bovendien zo wordt gezegd: 'achter elk grote man staat een grote vrouw'. Waar er vorig jaar nog geen duidelijk beeld was van de

invulling van het Koningschap is dat er nu wel gekomen. Met name over de ontwikkeling van het koningschap – die verschillende respondenten positief heeft verbaasd - bestaat grote tevredenheid. Conclusie: het Koningschap heeft positieve invulling gekregen.

er zijn als het er echt om gaat, is essentieel

De aanwezigheid van de Koning en ook de Koningin op de momenten die er echt toe doen – hoogte én dieptepunten – is van wezenlijk belang en wordt ook zeer gewaardeerd. Vooral ook omdat breeduit de overtuiging bestaat dat de Koningin en Koningin er zijn omdat ze er willen zijn, niet omdat het moet. Dat soort momenten – MH17 natuurlijk voorop - worden ook het beste herinnerd. Aan internationale werkbezoeken hebben weinigen precieze herinneringen, maar dat de Koning in het buitenland voor de Nederlandse belangen opkomt, weet iedereen en wordt nagenoeg door iedereen gewaardeerd: de Koning opent deuren die voor anderen gesloten blijven. Ook dat is een vorm van betrokkenheid die er toe doet. Conclusie: er zijn als het er echt om gaat, is essentieel.

voor doorsnee Nederland spelen de kosten op dit moment geen rol

Ondanks de relatief grote politieke en massamediale aandacht die in het afgelopen jaar is uitgegaan naar de kosten van het Koninklijk Huis is er in het onderzoek nauwelijks enig negatief sentiment gevonden met betrekking tot dit punt. Dat is natuurlijk een momentopname – in september vorig jaar zagen we in onderzoek over een ander onderwerp wel dat de financiële discussie negatieve uitwerkingen had op de Koninklijke beeldvorming - en dit onderzoek gaat over doorsnee Nederland – er zijn zeker groepen in de samenleving die wel een negatief financieel sentiment hebben, maar dat is in dit onderzoek dus nauwelijks gevonden.. Conclusie: voor doorsnee Nederland spelen de kosten op dit moment geen rol.